

Vergaderjaar 1989-1990 Nr. 50a

20 656

Wijziging van de Auteurswet 1912 inzake een vergoeding voor het verveelvoudigen van beeld- of geluidsopnamen voor eigen oefening, studie of gebruik

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 22 december 1989

De memorie van antwoord gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de **C.D.A.**-fractie hadden met belangstelling van de inhoud van de memorie van antwoord kennis genomen. Deze leden hadden voorts een kritisch commentaar op het wetsvoorstel ontvangen van de juridische raadslieden van het FIAR-Overlegorgaan Informatie-dragers. Mede aan de hand van dit commentaar wilden deze leden nog bij een aantal facetten van dit wetsvoorstel nader stilstaan.

Op pagina 13 van de Nota naar aanleiding van het verslag wees de minister erop dat niet alleen het schade-element aan de voorgestelde regeling ten grondslag ligt, doch «ook het algemene auteursrechtelijke uitgangspunt dat het gebruik van een door het auteursrecht beschermde prestatie in beginsel niet kan plaatsvinden buiten de rechthebbenden om en dat de rechthebbende in ieder geval recht heeft op een vergoeding voor dit gebruik». In het voormelde commentaar wordt gesteld dat de voorgestelde regeling onrechtvaardig is in zoverre zij van de consument een heffing vergt voor het kopiëren van bronnen waarvoor in de praktijk, hetzij direct, hetzij indirect reeds auteursvergoedingen zijn betaald. Voorzover sprake is van het thuis kopiëren van eigen materiaal zal naar de indruk van de aan het woord zijnde leden, voormelde stelling juist zijn. Anders kan het echter liggen bij het kopiëren voor eigen gebruik van geleende of van gehuurde LP's en CD's. Deze leden meenden echter recentelijk in perspublicaties te hebben vernomen dat de minister zich voorstelt een wetsvoorstel te vervaardigen inhoudende een regeling van een leenvergoeding bij c.q. een leenrecht op geluids- en beelddragers. Hoe verhoudt zich dat beleidsvoornemen tot de hiervoor gestelde heffing?

In het voormelde commentaar wordt voorts opgemerkt dat de voorgestelde regeling een fundamentele wijziging inhoudt terzake van de opvatting over de werking van intellectuele eigendomsrechten en wel omdat tot op heden die werking werd geacht te zijn uitgeput zodra er sprake was van handelingen in de privé sfeer. De aan het woord zijnde

¹ Samenstelling: Wagemakers (CDA), (voorzitter), Glasz (CDA), Fleers (CDA), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Mw. J. H. B. van der Meer (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Heijne Makkreel (VVD), Talsma (VVD), Glastra van Loon (D66), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Vogt (PSP), Schuurman (RPF), Mw. Bolding (CPN) en Van der Jagt (GPV).

leden vroegen zich af of het wel verstandig is om af te stappen van het beginsel dat de beschermende werking van de intellectuele en industriële eigendomsrechten zich niet uitstrekt tot handelingen in de privé sfeer, doch zich beperkt tot bedrijfsmatige commerciële activiteiten. Deze leden hadden er enige twijfel over of de omstandigheden thans tot zo'n wijziging van uitgangspunten noodzaken.

Is een wetsvoorstel wellicht ook niet mede prematuur gelet op de spoedig te verwachten introductie van Digital Audio Tape waarvan door de minister op pagina 15 van de Nota naar aanleiding van het verslag wordt opgemerkt dat «gelet op het feit dat het digitale verveelvoudigen zonder kwaliteitsverlies onbeperkt kan plaatsvinden een vergoedingsregeling zoals in het onderhavige wetsvoorstel is voorzien niet als een toereikende bescherming kan worden gezien voor de belangen van de rechthebbenden». Is het waar dat de Europese Commissie de lidstaten in het groenboek heeft geadviseerd om zich nu al te concentreren op een goede regeling van de DAT, en om tardieve en te grove regelingen met betrekking tot onbespeelde banden vooralsnog achterwege te laten?

Ligt wellicht zo'n vooralsnog afwachtende beleidslijn niet mede voor de hand gelet op de legislatieve ontwikkelingen terzake in andere landen van Europa? De aan het woord zijnde leden hadden weliswaar kennis genomen van hetgeen terzake op bladzijde 3 van de memorie van toelichting wordt opgemerkt, doch zij zouden gaarne vernemen welke staten in Europa en meer in het bijzonder ook welke EEG-landen reeds een vergelijkbare regeling inhoudende het leggen van een heffing op onbespeelde banden hebben ingevoerd. Welk specifiek Nederlands belang is gediend met terzake vooruitlopen op wetgeving elders in Europa c.q. op Europees niveau?

Door de minister is uiteengezet dat de vergoedingsverplichting niet geldt voor banden die gebruikt worden door blindenbibliotheken aangezien het vastleggen van boeken in gesproken vorm op banden ten behoeve van hun blinde cliënten valt buiten de werkingssfeer van artikel 16 b van de Auteurswet 1912. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of het overigens wel juist is dat de voorgestelde regeling niet voorziet in een uitzonderingspositie voor (visueel) gehandicapten, voor het voor privé gebruik kopiëren van (beeld- en) geluidsopnamen dat wel valt onder de werkingssfeer van artikel 16 b Auteurswet.

In het voormelde commentaar wordt voorts gesteld dat de voorgestelde regeling een hoge mate van fraudegevoeligheid zal kennen. In dat verband wordt onder meer opgemerkt dat in Denemarken bij voorbeeld de heffing op videobanden juist is ingetrokken omdat er rond de verhandeling van deze producten een grijs circuit ontstond. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of bij de invoering van de voorgestelde regeling een dergelijke ontwikkeling ook niet in Nederland te verwachten zal zijn.

Deze leden merkten voorts op dat aan de hand van het gestelde op bladzijde 3 van de memorie van antwoord het aan hun nog niet geheel duidelijk is geworden waarom in het onlangs ingediende wetsvoorstel inzake de naburige rechten een andere benaderingswijze is gekozen voor de vaststelling van de hoogte van vergoeding dan in het onderhavige wetsvoorstel. De achtergrond daarvan is kennelijk gelegen in het feit dat in de hier aan de orde zijnde gevallen de kring van betalingsplichtigen niet zo uitgebreid en divers is als bij het secundair gebruik van commerciële phonogrammen. De betekenis van dat argument ontging deze leden vrijwel geheel. Bij de procedure om tot vaststelling van de hoogte van

een vergoeding te komen zagen zij overigens twee van elkander te onderscheiden aspecten. De eerste kwestie is of daarvoor een aparte stichting nodig is naast de rechtspersoon die belast is met de inning en verdeling van de vergoeding. Het tweede aspect betreft de vraag met welke rechtswaarborgen de besluitvorming tot vaststelling van de vergoedingshoogte is omgeven, met name in situaties waarin naar het oordeel van bepaalde betrokken partijen die vergoeding te hoog zou zijn vastgesteld. Het wetsvoorstel op de naburige rechten is voor wat betreft die laatste kwestie duidelijk. Men kan bij gebreke van overeenstemming over de hoogte van de vergoeding zich wenden tot de Rechtbank te Den Haag die dan op vordering van de meest gerede partij de hoogte van de vergoeding vaststelt. Op bladzijde 15 van de memorie van toelichting van dit wetsvoorstel wordt echter opgemerkt dat in een situatie waarin de onderhandelingen niet zouden hebben geleid tot overeenstemming, het denkbaar zou zijn geweest dat de burgerlijke rechter wordt verzocht de vergoeding vast te stellen. De minister acht dat kennelijk een ongewenste gang van zaken want hij vervolgt met te stellen: «Daargelaten de vraag of de burgerlijke rechter wel de meest aangewezen instantie is om een dergelijke beslissing te nemen, heeft een rechterlijke uitspraak terzake geen algemene werking maar is hij volgens de algemene regels van burgerlijk procesrecht slechts bindend voor de procespartijen». Die laatste bezwaren bestaan kennelijk dus wel in het kader van dit wetsvoorstel maar niet bij het wetsvoorstel op de naburige rechten. De minister wees nog op de mogelijkheid om het besluit tot vaststelling van een vergoedingshoogte door een rechterlijk vonnis te laten vernietigen wegens onder meer strijd met de statuten en de goede trouw. De aan het woord zijnde leden hadden geen enkel inzicht op welke wijze de statuten van de stichting daar aanknopingspunten voor zouden kunnen bieden. De statuten van de stichting waren hun niet bekend. Deze leden hadden de indruk dat de mogelijkheden om langs die weg tot vernietiging van het vaststellingsbesluit te komen niet al te hoog moeten worden ingeschat. Zeker bij toetsing aan het criterium van de goede trouw kan de rechter in feite niet meer dan marginaal toetsen. Overigens gaat het bij de artikelen 11 t/m 13 boek 2 BW om de mogelijkheid om besluiten te laten vernietigen hetgeen derhalve impliceert dat die besluiten gewoon geldig zijn tot het moment waarop een rechter eventueel die besluiten ongedaan zou maken. Ook in dat opzicht wijkt het voorgestelde stramien geheel af van hetgeen terzake in het wetsvoorstel op de naburige rechten is voorzien. Wellicht bestaan daarvoor goede gronden, doch duidelijk zijn die gronden aan deze leden voorsnog niet.

Tenslotte nog een korte vraag in verband met de in de derde alinea van bladzijde 2 van de memorie van antwoord gesignaleerde concurrentievordering die in geval van faillissement zou kunnen bestaan terzake van de door een fabrikant op grond van artikel 16c verschuldigde vergoeding. Indien over de hoogte van die vordering een verschil van mening zou bestaan dan dient de vaststelling van de hoogte van die vergoeding in geval van een faillissementssituatie tenslotte te worden opgelost via de weg van een verificatieprocedure, een en ander zoals in de Faillissementswet geregeld. Hoe verhoudt zich een en ander tot het gestelde in artikel 16 g waarin is neergelegd dat geschillen met betrekking tot de in artikel 16 c bedoelde vergoeding in eerste aanleg bij uitsluiting worden beslist door de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage.

De leden van de fractie van de **V.V.D.** waren – ook na de uiteenzetting in de memorie van antwoord – nog steeds van oordeel dat, vooropgesteld dat na alles wat over de bedoeling van het voorgestelde artikel 16 c, eerste lid, is gezegd over deze bedoeling nauwelijks nog onduidelijkheid kan bestaan, deze bedoeling in de tekst niet zuiver is neergelegd.

De uiteenzetting in de memorie van antwoord gaat er huns inziens ten onrechte van uit dat waar de tekst van artikel 16c spreekt van «daarop vastgelegde beelden of geluiden» uitsluitend sprake kan zijn van «de aldus daarop vastgelegde beelden of geluiden», namelijk door de in de aanhef van het artikel bedoelde vastlegging. Deze redenering ziet echter over het hoofd dat het woord «aldus» in de tekst ontbreekt en dat daarom deze redenering geenszins dwingend is, nu «daarop vastgelegde beelden en geluiden» – grammaticaal geïnterpreteerd – ook zeer wel die beelden en geluiden kunnen zijn die op de drager reeds waren vastgelegd voordat de gebruiker met de in artikel 16c bedoelde vastlegging aanvangt. Dit geldt wel degelijk ook wanneer deze woorden worden gelezen in het verband van het betrokken artikellid in zijn geheel.

De voorzitter van de commissie,
Wagemakers

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld